

ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Хмельницький національний університет

Анотація. У статті досліджено пріоритети розвитку цифрових технологій. Окреслено процеси становлення цифрової економіки у техніко-технологічному, соціо-культурному та інституційному середовищі.

Ключові слова: цифрова економіка; розвиток; економічне зростання; трансформаційні процеси.

TRACTOR OF DEVELOPMENT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF ECONOMIC SYSTEMS

Abstract: The article examines the priorities of digital technology development. The processes of formation of digital economy in technical-technological, socio-cultural and institutional environment are outlined.

Keywords: digital economy; development; economic growth; transformation processes.

Пріоритетним напрямком глобальних техніко-технологічних трансформацій сьогодення є розвиток цифрових технологій, характерною рисою яких є цифровізація економіки. Імплементация адаптивної та динамічної економіки, в основі якої покладено принцип активного впровадження інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, сприятиме підвищенню ефективності та конкурентоспроможності сучасних підприємств, зростанню рівня життя населення та економіки в цілому. Відтак, інформаційно-телекомунікаційні технології (ІКТ) стають одним із найбільш важливих факторів економічного зростання та розвитку, створюючи передумови формування глобальної епохи цифрової економіки, що лягло в основу виникнення Четвертої промислової революції. Зміна базової технології є ознакою динамічного перетворення техніко-економічної парадигми та посилення зв'язків з економікою на вимогу (on-demand economy), яка не обмежується лише продажем товарів і наданням послуг, а також передбачає отримання доступу до них за вимогою споживача. Згідно з Доповіддю про цифрову економіку, обсяг глобального трафіку на основі Інтернет-протоколу (IP), який дозволяє отримати приблизне уявлення про масштаби потоків даних, виріс з приблизно 100 гігабайт (ГБ) в секунду в день у 1992р. до 46 000 ГБ/с у 2017р. І це при тому, що економіка, заснована на даних, знаходиться лише на початковому етапі розвитку. Згідно з прогнозами, до 2022р. обсяг глобального IP-трафіку досягне 150 700 ГБ/с в результаті появи дедалі більшої кількості нових користувачів в Інтернет-мережі та розширення Інтернету речей [1]. Об'єм ринку ІКТ у розвинутих країнах, за деякими оцінками, складає від 3% до 6% валового внутрішнього продукту [2]. У 2021р., за прогнозами компанії McKinsey, цей показник повинен досягти 9% [2]. На рис.1 відображено показник зростання світового інтернет-трафіку.

Рис.1 – Світовий інтернет-трафік, ГБ/с

Дослідження показали, що відбувається зростання кількості технологічних компаній, зокрема і серед 100 найбільших світових транснаціональних корпорацій (ТНК). Відтак, українські дослідники виявили, що у 2015р. таких компаній було 11, у 2019р. – уже 19 [1]. Так, згідно з аналітичним оглядом групи Світового банку з питань зайнятості населення, близько 30% проникнення фіксованого ширококутного доступу в середньому по Євразійському економічному союзу може до 2025р. призвести до створення від 2 до 4 млн. нових робочих місць. При чому, 1 млн. з яких може бути створено у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Відтак, до 2025р. очікується досягнення приросту продуктивності праці до 1,73% [3].

Дослідження показників розвитку цифрової економіки становить від 4,5% до 15,5% світового валового внутрішнього продукту [4]. Близько 40% доданої вартості, що створюється у світовому секторі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), припадають на Сполучені Штати Америки і Китай. На рис. 2 відображено рівень зростання цифрової економіки у розвинутих країнах світу та у країнах, що розвиваються.

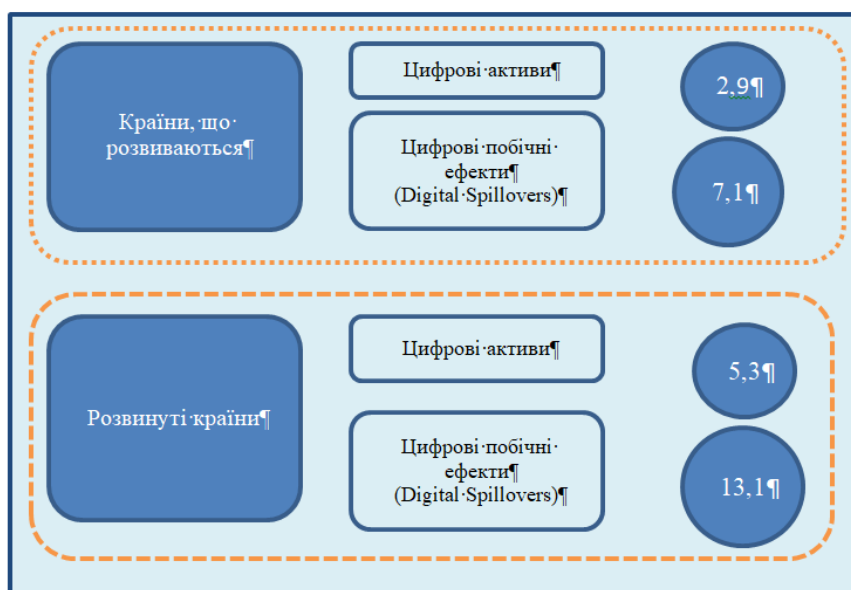

Рис.2 – Розмір цифрової економіки в розвинутих країнах і країнах, що розвиваються , у 2019 р., % сукупного ВВП

Додатковий аналіз показує, що кількість зайнятих у світовому цифровому секторі зростає з 34 млн. осіб у 2010р. до 39 млн. осіб у 2015р. Відтак, найбільший відсоток (38%) зайнятого населення працюють у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. В той же час, частка ІТ-сектору у загальній зайнятості збільшилася з 1,8% до 2% [3]. За оцінками Світового банку, широкомасштабне впровадження цифрових технологій сприяє зближенню держав і відкриває нові перспективи для зростання регіональної і глобальної конкурентоспроможності, а також економічного, соціокультурного розвитку країн [5].

Отже, розвиток цифрових технологій та імплементація їх у розбудову цифрової економіки сприятиме появі нових економічних можливостей та перспектив. За прогнозними оцінками цифровізація може використовуватися для вирішення багатьох соціальних проблем, сприятиме розвитку інновацій та підвищенню продуктивності праці населення. Цифрові технології спрощують здійснення операцій, формування мереж зв'язків та обмін інформацією.

Цифрова економіка трансформує галузі і ринки, шляхом підвищення якості товарів і послуг за зменшення операційних витрат. Окрім того, застосування інформаційно-комунікаційних технологій відкривають нові можливості для збільшення доданої вартості та структурних змін в економіці. Проте, окрім переваг розвитку цифрової економіки є і певні недоліки. До них можна віднести ризики скорочення показників зайнятості у тих галузях і сферах діяльності, що найбільш схильні до оцифрування; зниження попиту на ринку праці низько-кваліфікованих або середньо-кваліфікованих працівників, а також зростання нерівності доходів. Такі зміни на ринку праці,

спричинили стурбованість міжнародних організацій, таких як Організація об'єднаних націй, Міжнародна організація праці, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та ін.

Висновки

Отже, цифрова трансформація економіки являє собою перманентний процес, що пов'язаний із розвитком ІТ-інфраструктури, метою якої є стимулювання появи інноваційних технологій для підвищення рівня конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Використання цифрових технологій трансформує принципи функціонування бізнес-моделей, з'являються нові товари, послуги, змінюються формат та сутність праці (онлайн-платформи, роботизація, аутсорсинг). Цифрова економіка є рушійною силою прискорення глобального економічного розвитку, підвищення продуктивності виробництва, створення нових ринків і галузей. Трансформаційні процеси слугують базою для нових можливостей інклюзивного та сталого росту. Оцифровування даних впливає на здійснення процесу управління, виробництво продукції та послуг, створюючи при цьому нові можливості, виклики та відкриває перспективи економічного розвитку та формування нового суспільства 5.0

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Цифровая экономика: 2020 : краткий статистический сборник / Г.И. Абдрахманова, К.О. Вишнеvский, Л.М. Гохберг и др.; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: НИУ ВШЭ, 2020. – 112 с.
2. Measuring the Digital Economy. The 5th IMF Statistical Forum Session II: Framing the Conceptual Issue Discussion by Vitor Gaspar, Director, Fiscal Affairs Department, IMF. – International Monetary Fund, 16 Nov 2017, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2017/11/16/sp111617-measuring-the-digital-economy>.
3. Цифровая повестка Евразийского экономического союза до 2025 года: перспективы и рекомендации. Обзор. – Группа Всемирного банка, <http://documents.worldbank.org/curated/pt/413921522436739705/pdf/EAEU-Overview-Full-RUS-Final.pdf>.
4. The Global Information Technology Report 2016. – World Economic Forum and INSEAD, 2016, 290 p. <https://www.weforum.org/reports/the-global-information-technology-report-2016>.
5. Цифровая повестка Евразийского экономического союза до 2025 года: перспективы и рекомендации. – Группа Всемирного банка, <http://documents.worldbank.org/curated/pt/413921522436739705/pdf/EAEU-OverviewFull-RUS-Final.pdf>.

Миколюк Оксана Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, адміністрування та готельно-ресторанної справи, Хмельницький національний університет, Хмельницький, email: oksanamik81@gmail.com

Бобровник Валентина Мирославівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Хмельницький національний університет, Хмельницький, email: bobrovnikvalia74@gmail.com

Mykolyuk Oksana A. - doctor of economics, Associate Professor, Professor of the Department of Management, Administration and Hotel and Restaurant Business, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, email: oksanamik81@gmail.com

Bobrovnyk Valentyna M. - candidate of economic Sciences, Associate Professor of Accounting, Auditing and Taxation, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, email: bobrovnikvalia74@gmail.com